

[Kurt Hansen]

kasserne, hvis de ikke accepterer de kursus-tilbud, de får. Der står nemlig ikke en gnist i lovforslagets bemærkninger om, at det er efter første, anden eller tredje gang, de modsætter sig et tilbud, at de måske vil blive sat uden for a-kasserne. Jeg kan ikke acceptere, at man indfører en bestemmelse, der sætter folk uden for a-kasserne. På den anden side vil jeg sige, at uanset om vægringsbestemmelserne er nok så skrappe for de arbejdende, må man have noget, der ligner de samme betingelser for de kursusøgende, så arbejdsministeren kan altså heller ikke komme og sige, at vi mener, de, der bliver tilbudt disse kurser, skal stilles helt exceptionelt frit. Jeg mener, der skal være lighed mellem det, men der skal ikke være nogen ekstra strafbestemmelser og vidtgående sanktionsmuligheder over for dem, der har været langtidsarbejdsløse igennem en længere tid.

Det er altså ikke rigtigt, at man kan få den fornemmelse af at læse forslaget, at der er tale om en totalt gensidig kommunikation. Jeg har læst dette forslag igennem meget tæt, og der er tale om . . .

Formanden:

En kort bemærkning er højst 2 minutter, ikke 3.

Kurt Hansen (VS):

Det må jeg tage til efterretning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af bedriftssundhedstjeneste [af Kurt Hansen (VS) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 21. Fremsat 20/10 77).

Sammen med denne sag foretoges den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Bedriftssundhedstjeneste).

(Lovforslag nr. L 181. Fremsat 26/1 78).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om VS' forslag til folketingsbeslutning om en bedriftssundhedstjeneste, da regeringen jo har fremsat et meget omfattende forslag, som hviler på en enig indstilling fra arbejdsmarkedets parter, og som jeg går ud fra må være hoveddiskussionspunktet her i dag. Jeg vil kun sige til venstresocialisternes forslag, at jeg ikke vil frakende, at det er fremsat på baggrund af de bedste intentioner, men at det ikke virker særlig gennemtænkt eller særlig realistisk.

Jeg skal også sige, at der i regeringens forslag er taget højde for en lang række af de synspunkter, som VS ønsker gennemført i forbindelse med en bedriftssundhedstjeneste. Det gælder arbejdernes medindflydelse ved ansættelse af bedriftssundhedspersonale. Det gælder den ubetingede tavshedspligt for personalet, og det gælder finansieringen af en bedriftssundhedstjeneste.

Hans Jørgen Jensen (S):

Hvad angår VS' beslutningsforslag nr. B 21 om bedriftssundhedstjeneste, skal jeg stort set holde mig til de bemærkninger, som arbejdsministeren har gjort, men vil gerne særlig fremhæve regeringens forslag, som vi også skal behandle nu, og som bygger på en enig indstilling fra arbejdsmarkedets parter.

VS' forslag virker i øvrigt på mig, som om VS kun kan se det sorte i alt, hvad arbejdsgiverne foretager sig i dette land. Jeg mener, vi

[Hans Jørgen Jensen]

har sådanne ordninger på det danske arbejdsmarked, at parterne er i stand til på forsvarelig vis at finde frem til løsninger snart på det ene område, snart på det andet område, og jeg er derfor sikker på, at arbejdsmarkedets parter også i relation til bedriftssundhedstjenesten vil være i stand til sammen med offentlige myndigheder at føre bedriftssundhedstjenesten ud i livet på en hensigtsmæssig måde.

Jeg må derfor henstille til VS, at de sammen med de øvrige partier under et udvalgsarbejde søger at gøre regeringens forslag om bedriftssundhedstjeneste så strømliniet som muligt, og jeg indbyder herved til et sagligt samarbejde om dette.

I forbindelse med arbejdet for at nå frem til en ny miljølov pr. 1. juli 1977 fik § 13 i loven, altså bestemmelsen om bedriftssundhedstjenesten, den formulering, at arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at der ved virksomheder, hvor hensynet til de ansattes sikkerhed eller sundhed taler for det, skal oprettes en bedriftssundhedstjeneste. Man siger yderligere, at for grupper af virksomheder kan arbejdsministeren under tilsvarende betingelser fastsætte regler om, at der skal oprettes en fælles bedriftssundhedstjeneste. Og endelig siger man, at arbejdsministeren kan fastsætte regler om bedriftssundhedstjenestens opbygning, opgaver, funktion og finansiering.

Ministeren foreslår nu, at § 13 sættes i kraft pr. 1. april 1978. Forud for nærværende lovforslags fremsættelse har der været udført et godt og grundigt arbejde for at fastlægge den organisatoriske ramme omkring bedriftssundhedstjenesten, som jeg ganske kort skal omtale, og som vel er selve baggrunden for, at man nu kan føre lovgivningen ud i livet.

Selve den organisatoriske opbygning følger det princip, at virksomhedernes sikkerhedsudvalg skal deltage aktivt i bedriftssundhedstjenesten, at de i § 14 nævnte branchesikkerhedsråd, som i øvrigt er sammensat af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, kan tilføre den bedriftssundhedstjeneste, der skal laves, værdifulde oplysninger om sikkerheds- og sundhedsspørgsmål på virksomhederne. Jeg ved, at disse 12 branchesikkerhedsråd nu er positivt i gang med deres arbejde, og at det næste element, nemlig arbejdsmiljørådet og arbejdsmiljøfonden, der ligeledes er sammensat af arbejdsmarkedets

parter, nu også er i fuld gang og kan være med til en løsning af bedriftssundhedstjenesten gennem fornøden oplysning om arbejdets udførelse.

Jeg skal hæfte mig lidt ved arbejdsmiljøfonden, hvis opgave det er at fremme et bedre arbejdsmiljø gennem oplysning, uddannelse og på anden måde. Denne fond, der finansieres gennem arbejdsgiverbidrag, optrappes over en 3-årig periode fra at bruge nogle få millioner kroner til at bruge 30 mill. kr. årlig.

Jeg vil også sige nogle bemærkninger om arbejdstilsynet, som også er en del af det administrative organ, som under ansvar over for arbejdsministeriet leder et direktorat, et arbejdsmiljøinstitut samt en række tilsynskredse.

Efter lovens § 72 har arbejdstilsynet en række opgaver, som er almindelig kendt – også tilsynskredsens arbejde – men nydannelsen om oprettelse af et arbejdsmiljøinstitut mener jeg må have en vis omtale, idet det er dets opgave at være det faglige samlingspunkt for alle de arbejdsmiljømæssige foranstaltninger, der bl. a. skal beskæftige sig med arbejdsmiljøforskning, løsning af praktiske arbejdsmiljøproblemer samt information og undervisning.

Med oprettelsen af arbejdsmiljøinstituttet pr. 1. april i år under arbejdstilsynet kan man sikre en intensiv udvikling og hurtig udmøntning af danske og udenlandske forskningsresultater i praktiske regler og retningslinjer til brug for virksomhederne.

Socialdemokratiet venter, at arbejdsmiljøinstituttet vil blive et godt værktøj i bedriftssundhedstjenesten, og vi afventer med interesse, hvad der vil ske med dette arbejde.

Jeg har nogle enkelte bemærkninger om lægeundersøgelserne, idet det fremgår af det, jeg har kunnet læse, at arbejdstilsynet ikke har ment det muligt på indeværende tidspunkt at udarbejde en detaljeret oversigt over, hvilke helbredsundersøgelser m. v. det vil være hensigtsmæssigt at iværksætte med hjemmel i § 63.

Generelt om lægeundersøgelser vil jeg sige, at det skal ikke være en posekiggerordning, men en ordning, som kan administreres på fornuftig vis. Med den erfaring, jeg har fra fagbevægelsen om dette med lægeundersøgelser, mener jeg imidlertid, at en lægeundersøgelse ved ansættelsen og en løbende

[Hans Jørgen Jensen]

helbreds kontrol må være en nødvendig forudsætning i det fremtidige arbejde.

Bemærkningerne til lovforslaget er meget detaljerede, herunder om de økonomiske konsekvenser, og jeg skal tillade mig at henvisse hertil, idet jeg dog skal gøre følgende tilføjelser.

Ordningen er baseret på etapevis igangsætning. For årene 1978-79 oprettes der en bedriftssundhedstjeneste for i alt 150.000 ansatte under en obligatorisk ordning. Det drejer sig om garverier, gummiindustri, jern- og metalområdet, renovation, skibsværfter m. v., og i 1979 inddrages den kemiske industri, konfektionsvirksomheder m. v.

I årene frem til 1982 ventes den samlede obligatoriske bedriftssundhedstjeneste udbygget til at omfatte i alt 368.000 ansatte. Det skal understreges, at initiativet til at oprette obligatorisk sundhedstjeneste påhviler virksomhederne selv, men arbejdsmarkedets hovedorganisationer, de berørte organisationer og arbejdstilsynet vil eventuelt i forbindelse med lokale bedriftssundhedsudvalg tage fornødne initiativer.

Om selve organiseringen ved oprettelsen af den obligatoriske bedriftssundhedstjeneste påhviler det som nævnt virksomhederne at afholde udgifterne, dog med visse statstilskud til etableringen. De kan oprettes på følgende måder: virksomheden kan enten tilknytte sig et bedriftssundhedscenter eller en branchebedriftssundhedstjeneste eller oprette en bedriftssundhedstjeneste for sig alene eller tilkoble sig en anden virksomheds egen bedriftssundhedstjeneste.

Samarbejdet med sikkerhedsorganisationen er omtalt på side 5 i bemærkningerne til lovforslaget. Jeg har bemærket mig, at bedriftssundhedstjenesten etableres som et led i virksomhedernes interne sikkerhedsarbejde, herunder at i virksomheder med egen bedriftssundhedstjeneste får sikkerhedsorganisationen indflydelse på ansættelser og afskedigelser af bedriftssundhedstjenestens personale, hvilket er af stor værdi og en rigtig fremgangsmåde. Bedriftssundhedstjenestens personale vil få enheder, som foreløbig normalt foreslås til 5.000 ansatte, omfattende en bedriftslæge, en fysio- og en ergoterapeut, 2 sygeplejersker og en sekretær.

Socialdemokratiet hilser med tilfredshed, at § 13 i arbejdsmiljøloven nu udmøntes i praktisk lovgivning, således at kampen mod

arbejdssygdomme med en speciel forebyggelse heraf nu kan intensiveres.

Nauerby (FP):

Arbejdsministeren foreslår i lovforslag nr. L 181, at § 13 i den lov om arbejdsmiljø, der trådte i kraft i juli 1977, sættes i kraft pr. 1. april 1978. Den omhandler indførelse af en bedriftssundhedstjeneste, og arbejdsministeren ønsker den nu sat i kraft foreløbig i et begrænset område i 1978 og ifølge bemærkningerne senere udvidet.

Fremskridtspartiet var under behandlingen af arbejdsmiljøloven meget kritisk og fremhævede mange punkter, der efter vor opfattelse ikke gavne beskæftigelsen. Under behandlingen af lovforslaget om arbejdsmiljøloven var vi meget kritiske over for de mange bemyndigelser, der i loven er givet til arbejdsministeren, og § 13 er ikke nogen undtagelse derfra. Fremskridtspartiet stemte imod arbejdsmiljøloven og vil også stemme imod vedtagelsen af § 13.

Når vi stemte imod arbejdsmiljøloven og vil stemme imod § 13, er det ikke, fordi vi er imod sundhedsbeskyttelse og et godt arbejdsmiljø, tværtimod. Vi mener imidlertid, at man igen påtvinger erhvervslivet nye store omkostninger, og vi mener, at parterne på arbejdsmarkedet, arbejdere og arbejdsgivere, udmærket kan finde ud af at løse problemerne på en god måde.

Holm (V):

Princippet for bedriftssundhedstjenesten, som det blev aftalt ved arbejdsmiljølovens vedtagelse i 1975, var, at denne skulle opbygges som et integreret led i den enkelte virksomheds organisation. Med de bemærkninger, der er gjort til lovforslaget, er det tilsyneladende også ministerens hensigt at gøre dette ved tilrettelæggelsen af bedriftssundhedstjenesten. Men jeg skal pege på nødvendigheden af, at bedriftssundhedstjenesten får en rolig opstart, og at der gives tid til indføringen, for at forudsætningen om en virksomhedsorganiseret bedriftssundhedstjeneste kan opretholdes.

Indføringstakten forekommer hurtig i forhold til de uddannelsesprogrammer, der foreligger bl. a. for bedriftssundhedspersonalet, og endnu råder virksomhederne ikke over det uddannede personale, der er forudsæt-

[Holm]

ningen for, at de interne sikkerhedsorganisationer kan komme op at stå, inden bedriftssundhedstjenesten skal gå i gang. Jeg vil gerne i den forbindelse spørge ministeren, om han kan oplyse, hvor langt man er kommet med uddannelsen af sikkerhedsrepræsentanterne, med de såkaldte § 9-kurser.

Skal bedriftssundhedstjenesten være virksomhedsorganiseret, er det vigtigt, at der gives tid til, at de nødvendige tillidsforhold mellem de forskellige implicerede parter kan opbygges.

Jeg vil godt i relation til § 13 spørge om, i hvilket omfang ministeren forestiller sig at paragraffen skal anvendes. Hvor mange skal med? Skal alle med?

I bemærkningerne til lovforslaget er der nævnt 4 modeller til organisering af bedriftssundhedstjenesten. I embedsmandsrapporten er der kun opført 3 modeller. Forskellen er en tilføjelse om, at en mindre virksomhed kan tilslutte sig en stor virksomhed.

Fra venstres side må vi fastholde, at der er tale om 4 principmodeller, grundmodeller, hvoraf der kan være tale om variationer, så den enkelte virksomhed kan indrette sig på den måde, der egner sig bedst for den.

Jeg bør nok også her nævne, at jeg savner en begrundelse for, at de frivillige bedriftssundhedstjenesteordninger kan opnå tilskud under andre forudsætninger end dem, der gælder for den obligatoriske ordning.

Under udvalgsarbejdet vil vi også se nøjere på proceduren ved ansættelse af bedriftssundhedspersonalet.

Jeg skal også gøre en bemærkning om bemærkningernes omtale af § 63. Det siges, at der er lagt op til en restriktiv anvendelse. Det er et forhold, vi ønsker nærmere belyst. Sygdom og skader kan også opstå ved andet end arbejde.

Uden begrundelse fraviger ministeren indstillingen fra embedsmandsgruppen om et driftstilskud på 20 pct. Dette forslag er tillige tiltrådt af arbejdsmiljørådet. Embedsmandsgruppens begrundelse for driftstilskuddet er, at gennemførelsen af en bedriftssundhedstjeneste vil føre til lavere offentlige udgifter på social- og sundhedsområdet. Det er et synspunkt, venstre vil holde fast i. Vi finder, det er en rigtig udvikling at fremme bestræbelserne for at nedbringe ulykker, nedslidning og andre arbejdsskader, men disse omkostninger for erhvervslivet må føre til andre let-

telser. Vi burde måske i højere grad se på den faste beskatnings virkning som en rent fiskal afgift over for de mere formålsrettede afgifter. Jeg kan ikke lade være med at nævne, at vi i øjeblikket her i tinget behandler et forslag om større arbejdsgiverbidrag til invalidepensionen, et forslag, der alene er begrundet med den økonomiske udvikling. Det havde måske været rimeligt, om dette forslag havde været behandlet i sammenhæng med forslaget om en bedriftssundhedstjeneste.

Ministerens forslag om etableringstilskud kunne måske, specielt over for virksomheder, der kommer tidligt med i ordningen, have en lignende begrundelse som den gældende lovgivning om tilskud til miljøinvesteringer.

Jeg kan med disse bemærkninger tiltræde lovforslagets tekst – den er unægtelig enkel – men vil godt under udvalgsarbejdet have tydeliggjort en række af bemærkningernes formuleringer. Jeg har peget på nogle af de mere principielle, men der er en række tekniske detaljer, som også må afklares.

Jeg skal med disse bemærkninger tilsige venstres hurtige og velvillige behandling. Med hensyn til forslaget om en bedriftssundhedstjeneste fra VS kun dette, at venstre ikke kan tilslutte sig det.

Ninn-Hansen (KF):

Forslaget fra venstresocialisterne må vi afvise. Der er fremsat forskellige argumenter imod det, som jeg kan tilslutte mig, men jeg vil yderligere tilføje, at vi kan ikke acceptere et forslag, der angriber arbejdsgivernes ret til at fordele arbejdet og til at ansætte og afskedige personale, og det er jo det, venstresocialisterne bl. a. gør med deres forslag.

Med hensyn til arbejdsministerens forslag så er det, som det er blevet sagt, meget enkelt og har en meget uskyldig tekst, der lyder:

»§ 13 træder i kraft den 1. april 1978.«

Hvis man så ser nærmere på bemærkningerne om, hvorfor man kommer med dette forslag, så står der på side 2 i bemærkningerne:

»Folketinget lagde vægt på« – det var, da man gennemførte arbejdsmiljøloven – »at den politiske beslutning om BSTs udformning under alle omstændigheder blev truffet af tinget.«

Der er jo ikke meget udformning i det lovforslag, der foreligger her, og hvis man vil

[Ninn-Hansen]

vide, hvad det drejer sig om, og hvilke konsekvenser det har, kan man gå til side 3 i bemærkningerne, hvor der står:

»I årene frem til 1982 ventes den samlede obligatoriske BST udbygget til at omfatte i alt ca. 368.000 ansatte. Arbejdsministeren fastsætter udbygningstakten og hvilke brancher der skal inddrages under BST på grundlag af en indstilling fra arbejdsmiljørådet.«

Det er altså ikke småting, man vil gennemføre på grundlag af en sådan meget kortfattet tekst, og dér fremkommer den samme indvending, som medførte, at mit parti ikke kunne stemme for arbejdsmiljøloven: at vi aldrig før har set så megen bemyndigelse, som der her er tale om. Jeg synes jo nok, at når man selv fastslår i bemærkningerne, at folketinget ønskede at deltage i udformningen, ville det være rigtigere, hvis det var fremgået af en tekst.

Som nævnt kunne vi ikke deltage i vedtagelsen af arbejdsmiljøloven, selv om vi er enige i dens formål, fordi man efter vor opfattelse ikke havde oversigt over noget som helst. Men et flertal i folketinget gennemførte loven og affandt sig altså med, at en arbejdsminister får nogle vældige bemyndigelser. Men når det er lov i landet, vil vi selvfølgelig deltage i arbejdet med den videre udformning, og hvis vi kan få tilstrækkelig indflydelse, vil vi også deltage positivt på den måde, at vi i så fald vil kunne stemme for bestemmelseerne om bedriftssundhedstjenesten, som vi selvfølgelig også lægger vægt på at vi skal have her i landet.

For at nå dertil er der imidlertid en række ting, der må besvares. Der er spørgsmålet om økonomien. Det er jo ikke nogen ligegyldig periode, så man må interessere sig for, hvilke omkostninger det kan dreje sig om for danske virksomheder. Der er spørgsmålet om, hvornår hvilke brancher skal inddrages under bedriftssundhedstjenesten. Jeg håber og opfordrer til, at samtlige brancher, der er omtalt i forslaget, henvender sig til folketingsudvalget, så vi kan høre om deres muligheder for at efterleve loven. Der er spørgsmålet om normtallene, hvor jeg måske nok synes, at der er i hvert fald lidt for megen usikkerhed endnu, når der tales om i forbindelse med normtallene, at man »som foreløbige normtal for BST-personale foreslår pr. 5.000 ansatte« osv., det står side 5 i bemærk-

ningerne. Det kan vel heller ikke være nogen rimelig måde at fastlægge det på.

Der er også en række andre spørgsmål, der egner sig for denne udvalgsbehandling, men det, som skal være konklusionen af dette, er, at hvis arbejdsministeren kan sige til os – og det kan han selvfølgelig – at vi uanset det arbejde, der har fundet sted andre steder, selvfølgelig står ganske frit i folketinget, at vi er i stand til at udforme tingene, som vi ønsker det her i folketinget, der jo har lovgivningsmyndigheden, så vil vi arbejde for, at man får fastlagt rigtige og fornuftige kriterier i forbindelse med et oplæg, som vi også synes har megen fornuft i sig, og så håber vi, at vi kan få en sådan indflydelse på denne udformning, at vi kan deltage i lovgivningen sammen med arbejdsministeren og det flertal, der er særlig forpligtet, fordi de vedtog den oprindelige arbejdsmiljølov.

Melchior (CD):

Jeg er ny i arbejdsmarkedsudvalget, og stoffet er nyt for mig. Jeg har derfor ikke formået og heller ikke haft tid til at sætte mig tilstrækkelig grundigt ind i det. Det skal man måske være forsigtig med at sige herfra, men man løber på den anden side nok ikke nogen større risiko. Når man ind imellem er heldig og har et virkelig gennearbejdet indlæg med saft og kraft i, bliver det såmænd meget sjældent refereret, så hvorfor skulle man være uheldig at blive refereret, når der er noget, man ikke har kunnet nå at magte?

Jeg kan tilsige, at CD med stor velvilje omfatter spørgsmålene omkring bedriftssundhedstjenesten, og jeg vil ikke tage tingets tid ved her at lufte mere af min uvidenhed om spørgsmålet. Men jeg er meget betænkelig ved, at vi faktisk kun har 6 uger, som vel i betragtning af Nordisk Råd og andre ting kun bliver 4 uger, til færdiggørelse af dette lovforslag. Det er muligt, at det også er min uvidenhed, der gør, at jeg er lidt skeptisk over for, at det skal kunne gennemføres, selv om jeg ved, at vi har en meget arbejdskraftig og fremdriftskraftig formand i arbejdsmarkedsudvalget. Jeg er godt klar over, at implicerede organisationer har gennemygget dette stof så grundigt, at det måske ligger enkelt til, men i øjeblikket kan jeg ikke overse, at det skulle kunne blive færdigt.

[Melchior]

Jeg vil lige benytte et enkelt minut til at knytte et par bemærkninger til det forslag, der også behandles under dette punkt på dagsordenen, om nogenlunde samme emne, og som er fremsat af venstresocialisterne. Jeg var meget glad for at bemærke mig hr. Hans Jørgen Jensens udtalelse om, at dette VS-forslag lyser af en mistillid til arbejdsgiverne, som også hr. Hans Jørgen Jensen betegnede som vildt overdreven. Disse bemærkninger kommer i fortsættelse af bemærkninger, som den kommunistiske ordfører under det forrige punkt på dagsordenen, hr. Jørgen Jensen, gjorde om arbejdsgiverne, som han betegnede som kyniske, hårde og kolde og en hel masse andet.

Det giver mig anledning til at bemærke, at der er nogle partier i denne sal, som har en alt for unuanceret opfattelse af menneskene og af tingene. Jeg tror ikke – og jeg har faktisk befundet mig på begge sider af bordet, hvis man skal tale om det, jeg holder mere af et rundt bord – at arbejdsgivere er sådan en særlig slags mennesker, der har et andet følelsesliv, en større grad af kynisme eller egoisme, end andre mennesker har. I hvert fald ser vi, at når tidligere arbejdstagere selv bliver arbejdsgivere, har de i hvert fald hurtigt udlignet, så afstanden kan nok ikke være så stor. Men jeg vil slet ikke udtale mig om menneskelige følelser i denne forbindelse. Det er så heldigt, at hensigtsmæssigheden alene om ikke andet tilsiger en arbejdsgiver at opføre sig rimeligt og anstændigt. Jeg vil indrømme, at hvis man var henvist til næstekærligheden og menneskelige følelser alene, ville det sikkert være noget ustabil, fordi menneskelige følelser er ustabile, og det gælder igen alle slags mennesker i alle slags nationer. Derfor er det rart, hvis man kan basere noget på realiteter i stedet for kun på emotioner. Men det er altså sådan, at forskellen på det egoistiske og det altruistiske ikke er så stor, som nogle ynder at fremstille det. Der er nok nogle tåbelige arbejdsgivere, men det er stadig væk få. Den normale arbejdsgiver er klog nok til at vide, at også bedriftssundhedstjenesten er i virksomhedens favør og derfor også i hans favør, og han har aldeles ikke noget imod, men er tværtimod glad for, at det så tillige kan være i hans medarbejderes favør, at noget sådant er ordentligt, passende og hensigtsmæssigt indrettet.

Derfor benytter jeg denne lejlighed til på ny at understrege, at interesserne meget ofte er sammenfaldende, end de går især. Skepsis kan være sund, men al den nedrakning er unødvendig og skadelig, også, tror jeg, for de interesser, som de pågældende partier siger at ville tjene.

Ole Henriksen (SF):

De to foreliggende forslag er nogle komplicerede forslag. Navnlig hvis man ser på det af ministeren fremsatte, må man nok sige, at med den lange stribe af bemærkninger og den form, som det har, er det meget svært at overskue, hvorvidt man kan sige, at dette projekt, som det ser ud i den foreliggende form, er et rigtigt projekt, og også om det er dér, vi vil lande til sin tid omkring 1982, når dette forudsættes at være nogenlunde udbygget. Derfor må det nok give anledning til en lang række spørgsmål under det kommende udvalgsarbejde om, hvad ministeren lægger i alle disse ting, som bliver opremset i bemærkningerne.

Det er et spørgsmål, hvordan vi skal lande, men det er selvfølgelig også et spørgsmål, som det er rejst fra nogle ordføreres side, hvordan man kommer i gang med det, og jeg synes også, at starttidspunktet ligger snublende nær, og »snublende« mener jeg også i den betydning, at man nu nok hellere må tage sig lidt mere tid end snuble i starten. Hvis det er sådan, at det ikke kan sættes ordentligt på skinner fra starten, synes jeg nok, man skal vente nogle måneder endnu, men jeg håber da, at ministeren sammen med embedsmændene har overblik over, hvordan det ligger til.

Det er som sagt et ret uigennemskueligt forslag, og derfor er det også ledsaget af en forsøgsordning, som skal følge de indledende faser og forhåbentlig også benyttes på den måde, at man kan korrigere på de områder, hvor man finder svagheder og mangler. Men der rejser sig umiddelbart nogle spørgsmål, som jeg mener vi godt kunne tage en debat om her.

Det er vel nok det væsentligste for vort parti at pege på spørgsmålet om det med at lede og fordele arbejdet. Nu var den konservative ordfører og nuværende fungerende formand så venlig selv at rejse spørgsmålet om at antaste ledelsesretten på arbejdsplad-

[Ole Henriksen]

sen. Jeg synes nok, at det er her, vi skal prøve at gribe lidt fat, også i udvalgsarbejdet og se på, om det ikke skal være sådan, at lovgivningen skal være positiv over for de ansatte i større udstrækning, end den er her, altså indeholde positive bestemmelser, som giver de ansatte større rettigheder. Jeg kan godt se, at arbejdsministeren i sine bemærkninger går så tæt op til ledelsesretten, som han formentlig mener er forsvarligt i den nuværende situation.

Vi kunne ønske, at man gik videre og fik lavet disse positive bestemmelser til fordel for de ansatte, for det er trods alt dem og deres helbred, det handler om. Derfor må man også nok sige, at det ville være rimeligt, om man på den måde gav disse bestemmelser en kraftigere udformning, således at der kunne gribes ind.

Det gælder også spørgsmålet om valg til bestyrelsen af bedriftssundhedstjenesterne i de regionale områder, jeg ved ikke, om det bliver amtsvis, eller hvad det bliver, og det gælder spørgsmålet om den BST-ordning, som kommer på de enkelte virksomheder, hvor der bliver en indstillingsret for arbejdsgiveren til at antage og afskedige personale til denne BST. Det vil jo sige, at i sidste ende er det arbejdsgiveren, der trods alt har fat i den lange ende omkring disse spørgsmål, og det mener vi ikke er tilfredsstillende set ud fra en demokratisk opfattelse af, hvordan vi ønsker det skal fungere på arbejdspladserne.

I den forbindelse vil jeg sige, at nogle af de intentioner, som ligger i VS' forslag, er vi da selvfølgelig enige i. Det er i den retning, vi gerne ser det går i den kommende tid.

En enkelt ting mere, som jeg vil nævne her, er den lange stribe af opgaver, som BST skal løse. Der er bl. a. de helbredsundersøgelser, som også er nævnt, navnlig helbredsundersøgelser ved ansættelse. Det er da meget rart at få checket sit helbred og sit kadover af med jævnlige mellemrum for at se, om man er velegnet til at udføre det pågældende arbejde, men der må være en grænse for, hvorledes disse helbredsundersøgelser skal benyttes i forvaltningen over for dem, der bliver undersøgt. Vi er ikke interesseret i sådan at sende nogen til marked og få kigget efter, om tænderne er for nedslidte, og så se dem blive kastet ud af arbejdsmarkedet efter sådan en helbredsundersøgelse.

Det er disse to yderpunkter, vi nok vil prøve at få undersøgt for at se, hvad der kan ligge i at blive helbredsundersøgt ved ansættelse. Det må i hvert fald for os være helt afgørende, at det bliver et fortrolighedsforhold mellem lægen og den ansatte, og at det i hvert tilfælde ikke kan være sådan, at virksomheden eller kollegerne for den sags skyld skal have kendskab til, om man har den ene eller den anden skavank. Det, der er afgørende, er, om man kan bestride jobbet, og det må være et forhold, som man må gøre op med sig selv efter samråd med lægen. Vi ønsker altså at få klargjort, hvad der ligger i disse ting.

Så står der længere nede i listen over de opgaver, som man skal påtage sig, en længere stribe, hvor man kan se, at de praktiserende lægers forening må have været meget stærkt inde i billedet, for vel må en BST-læge godt sy et hoved på, når han tilfældigvis er ude på arbejdspladsen og en mand er kommet til skade, også uden at manden har haft samråd med sin praktiserende læge, men spørgsmålet er, hvor grænsen er for, hvad man må behandle reelt inden for BST-ordningen. Man får f. eks. i BST-regie ordineret en behandlingsform, og derefter skal man så gå til sin praktiserende læge, som godt kan være lidt af en klamphugger i arbejdsmedicin. Det er, for at sige det på dansk, sådan, at man kan ikke regne med, at praktiserende læger på alle leder og kanter har forstand på de specielle områder, som denne lovgivning omfatter. Derfor må det være et spørgsmål, om ikke vi kan få nogle flere behandlingsmuligheder ud i BST-centrene eller i den lægeordning, som bliver knyttet hertil. Jeg ved ikke, om det er ministerens egen opfindelse; jeg har på fornemmelsen, at det er Lægeforeningens opfindelse, at det er her, der sættes en grænse for, hvor meget der må behandles.

Jeg tror ikke, jeg vil stille yderligere spørgsmål her, men sige, at jeg har vel nok en 6-7 spørgsmål af samme karakter hen over alle bemærkningerne. Der er måske en ting, som jeg synes jeg vil nævne, med hensyn til hvilke kategorier der skal med ind i den obligatoriske ordning fra starten. Jeg ser godt nok, at de er udvalgt efter en lang række miljøundersøgelser af, hvem der er de udsatte grupper. Jeg er heller ikke uenig i, at disse grupper er udsatte, men jeg vil godt

[Ole Henriksen]

pege på langturschauffører og chauffører i almindelighed, som har en noget stresset tilværelse. Påtænker man at drage denne gruppe med ind som en gruppe, der er stærkt udsat i det daglige arbejde, eller er det en gruppe, som ministeren mener skal med senere? Er det muligt at få taget fat på denne gruppe?

Bolvig (RV):

Arbejdsministeren slutter sin skriftlige fremsættelse med udtrykket »en længe ventet dansk bedriftssundhedstjeneste . . .«. Heri er jeg helt enig. Det radikale venstre finder forslaget godt og velgennemtænkt og så smidigt, at de danske virksomheder kan vælge mellem forskellige løsningsmodeller.

Det er klogt med den gradvise opbygning, så man i første omgang beskæftiger sig med de mest risikobehæftede brancher og samtidig får tilstrækkeligt kendskab og erfaring til det videre udbygningsarbejde. Det er svært at overskue lovforslaget, og jeg tror, det kræver et meget omfattende udvalgsarbejde, hvor der er grund til, at vi går igennem lovforslaget meget grundigt. Jeg har en hel del synspunkter fælles med hr. Ole Henriksen, bl. a. vedrørende ansættelsesforhold, men det er ting, der kan drøftes.

Jeg bemærker med tilfredshed, at ministeren lover at tage kommunale ordninger op til overvejelse i den hensigt at finde en fornuftig løsning.

En veludbygget BST vil forhindre mange lidelser og på lang sigt spare såvel erhvervslivet som samfundet for meget store beløb. De eksperimenter og tjenester, som allerede er etableret, har da også vist deres store berettigelse. Det er derfor glædeligt, at lovforslaget åbner adgang for, at frivillige ordninger kan etableres eller bestå, og at de på nødvendige betingelser kan opnå samme offentlige støtte som de obligatoriske.

Jeg skal ikke opholde mig meget ved dette lovforslag, men love ministeren en positiv udvalgsbehandling i den tro, at en kommende bedriftssundhedstjeneste vil være en meget værdifuld landvinding.

I bemærkningerne til VS' forslag står der en masse ting, som er vægtige, og som gør indtryk. Det er bare så ærgerligt, at VS' synspunkter og forslag så ofte ødelægges af fanatiske overtoner. Det gør det på en lang ræk-

ke områder vanskeligt at gå ind i et positivt samarbejde med VS om at få f. eks. sociale landvindinger gennemført. Alle arbejdsgivere er ikke rene djævle, ligesom alle arbejdstagere ikke er rene engle.

Honoré (KrF):

Vedtagelsen af arbejdsministerens forslag gælder indholdsmæssigt ikke en dato, men en lang række konkrete foranstaltninger, som er skildret i de udførlige bemærkninger.

Kristeligt folkeparti ønsker en bedriftssundhedstjeneste. Vi anser det for noget meget positivt, ikke mindst det forebyggende arbejde en sådan tjeneste skal stå for. Men hvorvidt denne bedriftssundhedstjeneste skal opbygges på den måde, der her er foreslået, og i det tempo der er skildret, må bero på en nøjere undersøgelse af bemærkningerne i arbejdsudvalget.

Hvad VS' forslag angår, kan vi ikke støtte det. Vi finder det sagligt unødvendigt, når der foreligger et forslag som regeringens, og opfatter det primært som et middel i VS' politiske kamp imod socialdemokratiet.

Ib Christensen (DR):

Retsforbundet kan ikke støtte venstresocialisternes forslag, som vi anser for ensidigt. Vi kunne godt tænke os at spørge VS, om man har spurgt hos LO. Når man vil handle så meget på arbejderbevægelsens vegne, ville det være naturligt at sende forslaget til høring hos LO først, så man har hørt, hvad LO mener om det.

Om regeringens forslag vil jeg sige, at det er absolut positivt at forebygge, og de 11 mill. kr., som dette forslag vil koste, er bestemt givet godt ud, hvis det betyder, at man kan undgå en betydelig tilgang af invalidepensionister. Men først og fremmest er det selvfølgelig de menneskelige hensyn til folk på arbejdspladserne, der tæller.

Det skal heller ikke komme forslaget til skade, at det hviler på en fælles indstilling fra LO og Dansk Arbejdsgiverforening; og at der må ske gennem denne bedriftssundhedstjeneste et samarbejde mellem praktiserende læger, arbejdstilsynets læger og arbejdsmedicinske klinikker er ligeledes selvfølgelig.

Jeg bemærkede med interesse, at hr. Ole Henriksen fra SF var bekymret for visse fagforeningsinteresser i dette spil, nemlig Læge-

[Hb Christensen]

foreningen, og jeg vil også godt spørge, om der ikke er taget lige lovlig meget hensyn til det, man i bemærkningerne beskriver som en konkurrencesituation til sundhedssektoren, som man gerne vil undgå. Det skulle nemlig gå ud over bedriftssundhedstjenestens effektivitet, at der sættes snævre behandlingsgrænser.

Jeg vil også sige, at vi har betydelig mere tillid til en sådan bedriftssundhedstjeneste end til arbejdstilsynets funktion på dette område. Jeg kunne godt tænke mig at spørge arbejdsministeren, om der ville være mulighed for, eller det ville være rimeligt at spare på arbejdstilsynets konto for så vidt angår arbejdstilsynets læger, når en sådan udmærket ordning bliver etableret.

Det er positivt, at ordningen skal hvile i sig selv, og jeg synes, det tjener ministeren til hæder, at man har valgt, når man skulle yde tilskud – og det kan diskuteres, om man skulle – i stedet for at yde et 20 pct. årligt tilskud havde foretrukket at yde 50 pct. i etableringsudgifter. Det synes jeg er meget prisværdigt.

Vi kan altså tilsige vor positive medvirken til regeringens forslag.

Tyroll (VS):

Jeg skal her være ordfører for venstresocialisterne og ikke for forslagsstillerne, og det vil sige, at hr. Kurt Hansen kommer tilbage til forslag nr. B 21. Men jeg kan selvfølgelig sige, at vi tilslutter os dette forslag.

Dernæst vil jeg sige, at når man taler så meget om denne hetz, eller hvad man nu vil kalde det, fra vores side imod arbejdsgiverne, så mener jeg nok, det er lidt misforstået, for det er ikke, fordi vi mener, at arbejdsgiverne specielt er onde, men vi mener, at de materielle forhold, kapitalismen, er med til at skabe de specielle interesser, der ligger hos arbejdsgiverne, på den måde, at de bliver redskaber for disse ting. Det er som udtryk for det og i forståelse af det, vi fremsætter forslaget.

Jeg skal ellers beskæftige mig med regeringens forslag og selvfølgelig også her forholde mig til, hvordan og hvorledes regeringen opfatter disse kapitalistiske tilstande, for det er jo her, vi ser, at man i regeringens forslag bygger på et neutralitetsbegreb, vil fastholde en illusion om en neutralitet hos en bedriftssundhedstjeneste, og det mener vi ikke man

kan gennemføre ved lovgivningen. Vi mener, at hvis man skal have en bedriftssundhedstjeneste, der lægger vægt på det forebyggende arbejde, er det nødvendigt, at man lader arbejderklassen kontrollere denne bedriftssundhedstjeneste gennem deres egen organisering, gennem deres organisationer.

Vi mener ikke, at det personale, der måtte blive ansat i bedriftssundhedstjenesterne, er hævet over klassemodsætningerne. De har klassemæssig baggrund og er tilknyttet en politisk bevidsthed. Forestillingen om neutralitet knytter sig i forvejen til sundhedspersonalets arbejde og en del af den ideologi, der ligger i sundhedsarbejdet. I praksis underkaster man sig de herskende magtforhold, og det er det, vi ønsker at beskæftige os med.

At det er arbejdsgiverne, der ansætter og afskediger, bevirker, at loyalitetsforholdet knytter sig til arbejdsgiverne og ikke til arbejderne og deres organisationer.

Regeringens forslag til udmøntning af arbejdsmiljølovens bedriftssundhedstjeneste søger at underbygge disse neutralitetsideer. Klassesamarbejdsorganerne med repræsentation af arbejdsmarkedets parter skal legitimerede dette, sådan som også flere andre ordførere har været inde på her. Det drejer sig om arbejdsmiljørådet, der skal legitimere de væsentlige afgørelser såsom udbygningstakten, rådgivningen af de enkelte bedriftssundhedsaktiviteter og konflikterne vedrørende ansættelse og afskedigelse af bedriftssundhedstjenestens personale.

Samme funktion har sikkerhedsorganisationens indstillingsret vedrørende ansættelse og afskedigelse, en indstilling, der skal være truffet i enighed mellem arbejdsgiverens repræsentanter og arbejderne repræsentanter for at få nogen reel betydning. Afskedigelse og ansættelse af bedriftssundhedstjenestepersonale skal i stedet lægges hos dem, der skal beskyttes, nemlig arbejderne. Det kom også klart frem fra den konservative ordfører, at man her så, at der var nogle angreb på mulighederne for at lede og fordele arbejdet for arbejdsgiverne, og derfor kom det også klart frem, hvis interesser der bliver varetaget igennem denne bedriftssundhedstjeneste gennem ansættelsen af personalet.

Men som følge af denne foregivne neutralitet rejser der sig en række problemer i regeringens forslag, som det kunne være væsentligt at tage op. Vi har i VS undersøgt, hvil-

[Tyroll]

ken funktion bedriftssundhedstjenesterne har haft i andre lande. Det har været udpræget, at bedriftssundhedstjenesterne er blevet brugt til at sortere arbejderne efter anvendelighed for arbejdsgivernes udbytning i stedet for til at stille økonomiske krav til arbejdsgiverne. Det er sket ved helbredsmæssige undersøgelser ved ansættelsen. Mange eksempler kan nævnes, og enkelte skal jeg lige nævne for at overbevise måske nogle af ordførerne her. Mobil Oil har foretaget undersøgelser. I en periode fra 1948 til 1962 ansøgte 7.500 arbejdere om at blive antaget ved selskabets fabrikker. Heraf blev 12 pct. frasorteret efter helbredsundersøgelser, som bedriftssundhedstjenesten udførte. Endvidere har der været eksempler på forskellige sorteringer i europæiske lande, primært i høj grad i forbindelse med ansættelse af gæstarbejdere eller fremmedarbejdere, og der har også været tale om, at f. eks. Brown Boveri i Schweiz har foretaget nogle sorteringer, der var meget radikale, idet man ikke alene afviste folk med sygdomme, med usikkerhedsprognose, mulighed for tilbagefald eller sikkerhed for forværring, men at man også afviste folk med karakterdefekter.

Det er altså nogle af de ting, vi har set reelt blive gennemført i forbindelse med de former for bedriftssundhedstjenester, der ikke har været under arbejderklassens kontrol. Derfor er det nærliggende at se nærmere på, hvilke opgaver bedriftssundhedstjenesten i Danmark skal have på dette område.

På side 4, 2. spalte, i lovforslaget er det nævnt, at bedriftssundhedstjenesten skal foretage helbredsundersøgelser ved ansættelser. Det fremgår ikke klart, hvad disse undersøgelser skal bruges til, så det vil jeg da godt spørge ministeren om. Hvis undersøgelserne skal have nogen betydning eller konsekvenser, er det svært at forestille sig, at der kan være jerntætte skodder mellem virksomhedsledelse og bedriftssundhedstjeneste. Eller hvordan, hr. arbejdsminister? Hvordan hindres det, at arbejdsgiverne får lejlighed til at gennemføre frasortering af arbejdere?

I denne forbindelse er det afgørende at få en nærmere præcisering af, hvad der er omfattet af begrebet personlige oplysninger på side 5, altså oplysninger, som bedriftssundhedstjenesten ikke kan lade gå videre. Spørgsmålet er også, om der er nogen særlig gardering mod frasortering, selv om personli-

ge oplysninger opfattes ret restriktivt. Er det udelukket, at bedriftssundhedstjenestelægen kan komme med generelle udtalelser om det kloge i at ansætte enkelte arbejdere? Er det udelukket, at der kan praktiseres en eller anden form for point- eller karaktersystem til oplysning for virksomhedsledelsen eller personalechefen? Er det utænkeligt, at ansøgningerne vil blive forsynet med plusser eller minusser? Eller kan det tænkes, at bedriftssundhedstjenestepersonalet direkte foretager frasorteringen for arbejdsgiveren, så det undgås, at de skal videregive personlige oplysninger? Hvad sker der endvidere, hvis tavshedspligten brydes? Det er en række af de spørgsmål, vi kan have lyst til at stille i denne forbindelse.

Det forekommer os også, at der er nogle modsætninger i opgaveformuleringen i forslaget. På den ene side siges det, at bedriftssundhedstjenesten skal foretage helbredsundersøgelser efter fravær på grund af sygdom, og på den anden side siges det, at bedriftssundhedstjenesten ikke skal tage sig af virksomhedens almindelige fraværskontrol, men nok skal udarbejde sygefraværstatistik. Hvad mener regeringen egentlig at disse oplysninger skal bruges til?

Det er ikke sådan, at VS generelt er imod helbredsundersøgelser. Vi mener, at det er væsentligt at beskytte arbejdere mod at blive udsat for overlast i forbindelse med nyt arbejde. Der kan være forskellige i forvejen eksisterende sygdomstilfælde, der kan begrunde det, og forskellige allergiproblemer. Men sådanne undersøgelser ønskes knyttet til fagbevægelsens definitive overtagelse af arbejdsanvisningen, således at oplysningerne om enkelte arbejdssøgende forbeholdes de faglige organisationers mulighed for hensyntagen ved anvisningen og for at tage kampen op for at forandre produktionsmåder, der hindrer anvisning af enkelte arbejdere med allergiproblemer.

I vores holdning ligger hele spørgsmålet om at sikre den enkeltes anonymitet over for de undersøgelser, der kan blive tale om. Her drejer det sig også om adgangen til oplysninger fra hospitalers journaler, fra praktiserende læger, speciallæger m. fl. til brug for helbredsundersøgelserne, undersøgelser af fravær m. m.

Fra diskussioner på arbejdspladser ved vi, at det optager de ansatte meget. De giver

[Tyroll]

udtryk for en frygt for, at disse journaler kommer til at følge dem som en mørk skygge resten af tilværelsen. Derfor må vi spørge, om dette forslag kan blive en trojansk hest, hvorigennem sundhedsvæsenets generelle tavshedspligt om patienternes forhold kan udhules. Der står intet om dette i forslaget, så vi vil selvfølgelig gerne have, at arbejdsministeren kommenterer dette, herunder bl. a. de tilfælde, hvor en læge både er praktiserende læge og bedriftssundhedstjenestelæge og derfor kan trække på oplysninger i begge roller. Vi finder, at dette er væsentlige spørgsmål for bl. a. at undgå en alt for omfattende journalskræk oven på en eventuel gennemførelse af et forslag om bedriftssundhedstjeneste. Vi mener selvfølgelig, at der skal gennemføres en arbejderstyret bedriftssundhedstjeneste.

Personalets sammensætning i bedriftssundhedstjenesten tyder mere på, at man skal gøre noget ved arbejderne, end at man egentlig skal gøre noget forebyggende arbejde. Der er jo tale om, at man ansætter læger, sygeplejersker, ergoterapeuter og fysioterapeuter, men ikke om, at man ansætter teknisk kyndigt personale til at foretage forebyggende aktiviteter, såsom kemikere, ingeniører osv. Her er det virksomhedens i forvejen ansatte teknikere, man skal benytte sig af. Hvor er neutraliteten i dette? Det er dog dem, der har opbygget de produktionsprocesser, som der skal foretages indgreb over for, og det er ud fra de økonomiske målsætninger, der ligger i de enkelte virksomheder, at de er styret. Hvor er sikkerheden for, at de ikke bliver afskediget?

Der er flere ting, som kunne tages op i forbindelse med dette forslag, men dem kommer jeg til at vende tilbage til i anden omgang, kan jeg se.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er vor opfattelse, at vi skal have gennemført den bedriftssundhedstjeneste, alene af den grund at mange har fået den tro, at dette vil kunne forhindre nedslidningsskader og ødelagt helbred. Der stilles i arbejderklassen store forventninger til, at en bedriftssundhedstjeneste vil kunne gavne forholdene på arbejdspladserne.

Men det er også vor opfattelse, at vi skal erindre os den advarsel, som er kommet i den pjece, der hed »Bedriftssundhedstjeneste

for hvem?« Her siger man noget om, at arbejderne kan få forværret deres situation, hvis bedriftssundhedstjenesten bruges til at tilsløre problemerne på arbejdspladserne, f. eks. ved at tekniske målinger af arbejdsmiljøet undlades, fordi man i stedet laver helbredsundersøgelser, hvis man undlader at gribe ind over for farlige processer, fordi man har en læge, eller undlader at tilkalde arbejdstilsynet, når der opstår problemer, fordi man har en læge, eller hvis man sorterer arbejdere fra på grund af helbredsskader, således at arbejderne ikke kan få arbejde igen.

Jeg tror, resultatet hænger noget sammen med, hvordan situationen reelt er på arbejdsmarkedet. Vi har haft arbejdsmiljøloven i en periode, og her viser det sig tydeligt, hvad forudsætningen for et bedre arbejdsmiljø er, så længe man kan sige, at arbejdskraften er en vare, der købes af arbejdsgiverne; for at de kan sikre sig en fortjeneste på det arbejde. Også når det drejer sig om miljø og sundhed, er der modsætninger mellem den, der køber arbejdskraften, og den, der sælger den. De modsætninger kommer til udtryk på den måde, at også de foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre sundhed og trivsel på arbejdspladsen, vurderes som en udgift. Derfor er det vor opfattelse, at forudsætningen for, at bedriftssundhedstjenesten kan komme til at virke, og at de 8 punkter, der er ridset op i bemærkningerne til regeringens forslag, kan opfyldes, det er, at man erkender, at det ikke er nok at være med. Der står i bemærkningerne, at bedriftssundhedstjenestens opgaver løses gennem medvirken ved og deltagelse i f. eks. planlægning af nye produktioner og ændring af eksisterende, og så siges det, hvad der er nødvendigt herfor. Det er ikke alene nødvendigt at medvirke til det, men der må uden for arbejdsgiverens regie være en magt, som også er bestemmende for, hvordan det skal være. Det er efter vor opfattelse det afgørende for, om man sådan set kan løse den opgave, som er meget stor, og som er lagt frem her.

Derfor er det også nødvendigt, at man, jeg havde nær sagt tager noget af ånden fra det forslag, som ligger fra VS, og fører over i det forslag, som er udarbejdet fra regeringens side. For hvis ikke man gør det, så er der lige så store faremomenter, som der er mulig-

[Jørgen Jensen]

heder, i det forslag, der ligger fra regeringens side.

Det er både et spørgsmål om uddannelsen og om, hvem det er, der skal uddannes. Det er rigtigt, at vi mangler uddannelse af læger, men vi mangler i allerhøjeste grad også uddannelse af arbejderne, for at de kan følge med i, hvad der sker. Det er også et spørgsmål om, hvem man egentlig arbejder for, hvis man er læge eller arbejder på anden led i bedriftssundhedstjenesten. Her har vi nogle erfaringer, også fra de klinikker, som har været oprettet, som giver os noget erfaringsmateriale om, hvilke færemomenter der er.

Vi vil i udvalgsarbejdet prøve at få en anden ånd ind i de konkrete forslag, som ligger fra regeringen. Det er en forudsætning for, at vi kan få en bedriftssundhedstjeneste, som der er tillid til. Tilliden er også afgørende for, om den kraft, som skal komme fra arbejderside, indgår i hele det arbejde, man her lægger op til.

Som sagt er vi indstillet på, at arbejdet skal gøres, og vi vil i udvalgsarbejdet stille ændringsforslag, i det omfang vi mener det er nødvendigt, for at få det ført igennem.

Kurt Hansen (VS):

Når venstresocialisterne har fremsat forslag til folketingsbeslutning om indførelse af en bedriftssundhedstjeneste, så er det, fordi de betingelser, der er stillet op i vores forslag, vil styrke arbejderklassen i kampen for et bedre arbejdsmiljø, i kampen for et arbejdsmiljø, der ikke er sundhedsskadeligt eller helbredsnedbrydende.

Arbejdsmiljøforholdene på arbejdspladserne i dag er for VS helt uacceptable. Ustandselig skrues arbejdstempoet op. Akkord- og skifteholdsarbejde – som alle stort set anerkender er helbredsnedbrydende – fortsætter i umindsket omfang; skifteholdsarbejde er endda blevet udvidet gennem den nyligt vedtagne arbejdsmiljølov, hvor der er åbnet op for kontinuerlig 7 dages drift. Vi ved også, at en lang stribe af forskellige kemiske stoffer og materialer i kæmpemæssigt omfang oversvømmer arbejdspladserne.

Der kan nævnes en hel række andre forhold, som er med til at nødvendiggøre indførelsen af en bedriftssundhedstjeneste, men det skal være en bedriftssundhedstjeneste, som reelt giver mulighed for, at arbejderne

kan forsvare sig mod den helbredsmæssige udbytning, som alt for mange udsættes for dagligt på arbejdspladserne. Jeg kan nøjes med at henvise til den stribe af rapporter, som er blevet udarbejdet ved et samarbejde imellem på den ene side arbejdere og på den anden side studenter og akademikere.

For at kravet om et arbejde, der ikke er helbredsnedbrydende, reelt kan opfyldes, så må den første betingelse være, at arbejderne må have en indflydelse, eller jeg skulle måske nærmest sige en direkte kontrol med produktionsprocessen. Det er ikke indeholdt i VS' forslag. Det, der ligger i VS' forslag, er, at vi vil skabe betingelserne for, at der gennem en aktivitet blandt arbejderne, blandt sikkerhedsrepræsentanterne, kan åbnes muligheder for, at arbejdsmiljøet reelt forbedres i retning af det acceptable.

Som hr. Tyroll har været inde på, findes der ikke noget neutralitetsbegreb, og de reelle arbejdsmiljømæssige problemer løses ikke i samarbejde med kapitalejerne, men kun gennem en fortsat kamp og pression. Hvad enten det er arbejderne, der selv styrer og kontrollerer en bedriftssundhedstjeneste, eller det er arbejdsgiverne, så er der ingen blød mellemvej. Vi skal se på det reelle i sagen. Vi er naturligvis klar over, at på det formelle plan forholder det sig ikke sådan, at man i regeringens forslag siger, at arbejdsgiverne frit kan vælge og vrage deres bedriftssundhedspersonale, men det er det reelle indhold i det. Det er derfor, de to forslag, der er til behandling i dag, på det plan er fundamentalt modstridende.

Det forslag, som regeringen er kommet med, er ikke hævet over klasse modsætninger; det giver sig bare ud for at være det. I det forslag, som VS kommer med, giver vi klart udtryk for, at det, vi ønsker med forslaget, det, vi ønsker med vores aktivitet omkring arbejdsmiljø i øvrigt, er at styrke den ene klasse på den anden klasses bekostning, nemlig at styrke arbejderklassen i forhold til kapitalistklassen. Det er det samme, der ligger i regeringens forslag, blot med modsat fortegn. Der er altså tale om to helt afgørende forskellige modeller for, hvordan en bedriftssundhedstjeneste skal være organiseret, i de forslag, vi her behandler.

Hvis vi forestiller os, at arbejdsgiverne kontrollerer bedriftssundhedstjenesten, som det reelt bliver tilfældet efter regeringens for-

[Kurt Hansen]

slag, så er der mulighed for, at arbejdsgiverne igennem styringen af denne bedriftssundhedstjeneste kan kontrollere arbejderne f. eks. med hensyn til fravær, og den kan bruges til at sortere arbejdskraften efter helbredstilstand. Arbejdsgiverne har ligeledes mulighed for at bruge bedriftssundhedstjenesten til at belyse og analysere en række arbejdsmiljømæssige problemer, som det vil kunne betale sig for dem at løse. Vi ser naturligvis ikke bort fra, at der kan være en række ting på arbejdspladserne af arbejdsmiljømæssig art, som det også vil være i arbejdsgivernes interesse at få gjort noget ved.

Konklusionen bliver, at en arbejdsgiverstyret bedriftssundhedstjeneste kan bruges som et raffineret element til at gøre den givne produktion mere rentabel, og det er det, der lukkes op for med regeringens forslag.

Hvis vi forestiller os, at de intentioner og ideer, som ligger i VS' forslag, blev realiseret, nemlig at arbejderne kontrollerede bedriftssundhedstjenesten, så kan bedriftssundhedstjenesten bruges på en helt anden måde. Den kan bruges til at kortlægge og kontrollere de sundhedsfarer, der er i arbejdsmiljøet. Den kan bruges til at uddanne arbejderne og deres sikkerhedsrepræsentanter i forhold vedrørende sundhedsfarers art og omfang samt til forebyggelse og kortlægning af eventuelle sammenhænge imellem arbejdsmiljøet og sygdomme.

Vi har ikke i vores forslag konkret taget stilling til, hvor meget bedriftssundhedstjenestepersonale der skal være til et bestemt antal arbejdere, for at deres arbejdsmiljømæssige interesser varetages bedst muligt. Det mener vi helt må afhænge af problemernes art og omfang, hvad det er for en arbejdsplads, hvilke problemer den givne branche har, hvilke problemer der er inden for et nærmere afstukket geografisk område.

Det er helt sikkert, at de normtal, som regeringen har lagt op til i sit forslag, er helt uacceptable, idet man forestiller sig 1 bedriftssundhedsteam pr. 5.000 arbejdere. Læg mærke til, at her har man næsten fordoblet det i forhold til den organisationsbetænkning, som kom for 2 år siden. Men ikke nok med det: organisationsbetænkningen var ligesom et gennemsnit for 1,8 millioner lønarbejdere. Her er altså tale om, at man tager de miljømæssigt allerdårligste brancher frem og

siger: dem må vi satse på, og så fordobler vi altså normtallet på trods af dette.

Det finder jeg er helt uacceptabelt, og jeg vil godt bede ministeren om en redegørelse for, hvorfor man har fordoblet disse normtal, når man har begrænset sine aktiviteter til nogle ganske få områder. Med andre ord kan det udtrykkes således, at regeringen er parat til inden for disse arbejdsmiljømæssigt dårlige brancher at ofre 6 øre pr. arbejder pr. time på at få forbedret forholdene. Det mener vi ligeledes er helt uacceptabelt. Det modsvarer slet ikke det reelle behov, der er for at få løst en række problemer.

De klasseinteresser, som VS vil styrke igennem forslaget, er også til stede i regeringens forslag, men som nævnt blot med modsat fortegn. Uanset om regeringen vil stå ved det eller ej, så tjener regeringens forslag til at styrke virksomhedernes rentabilitet under dække af, at der skal ske nogle arbejdsmiljømæssige forbedringer for arbejderne.

Hvis ikke de principper, der er slået fast i VS' forslag, om arbejdernes ret til at ansætte og afskedige bedriftssundhedspersonalet, sikres, hvis ikke der sikres en reel kontrol for arbejderne med misbrug fra arbejdsgivernes side, så kan de reelle arbejdsmiljømæssige problemer meget nemt blive tilsløret. Det, at der er en fast tilknytning mellem en arbejdsplads og en bedriftssundhedstjeneste, kan meget nemt bibringe en falsk trykkesfølelse, fordi mange tror, at man ved en helbredsundersøgelse vil være i stand til at påvise alle sygdomme. Det er langtfra tilfældet. En helbredsundersøgelse vil i mange tilfælde først afsløre sygdomstilfælde, når det er for sent. Det gælder f. eks. tidlige stadier af kræftsygdomme og kroniske forgiftningsskader. Derfor må følgende krav til bedriftssundhedstjenestens organisering og mulighed for at bibringe arbejderklassen et reelt fremskridt følges:

For det første må det sikres, at arbejderne har ret til at ansætte og afskedige sundhedsarbejderne i bedriftssundhedstjenesten. Som vi nævner det i vores forslag, kan det ske på den måde, at man på de større arbejdspladser via fællesklubben kan ansætte og afskedige personalet, og på de mindre arbejdspladser kan det f. eks. ske igennem fagforeningerne. Når jeg nævner eksemplet, så er det ikke, fordi der skal åbnes mulighed for, at staten eller nogle andre elementer kan

[Kurt Hansen]

blandes ind i det, men fordi der kan være fagforeninger, der er så små, at det vil give nogle problemer, og dér må fagforeningerne gå sammen på en eller anden vis. Men det skal være arbejdernes repræsentanter og arbejderne selv via generalforsamlingerne, der har retten til at ansætte og afskedige personalet.

En anden ting, som er vigtig, er at sikre, at bedriftssundhedstjenesten tilknyttes en sikkerhedsorganisation, som har mulighed for at fungere på arbejderklassens præmisser. Dette forudsætter en fundamentalt anderledes sikkerhed i ansættelsen for sikkerhedsrepræsentanter end den, der er til stede i dag, og det forudsætter en ret til at gribe ind i produktionsprocessen på baggrund af en kvalificeret indsigt. Det forudsætter ligeledes, at man har ret til at nedlægge arbejdet, hvis man føler sig truet af de arbejdsprocesser, man indgår i. Ligeledes må det være et helt naturligt krav, at arbejderne i arbejdstiden har mulighed for at gennemdiskutere de arbejdsmiljømæssige problemer, man er udsat for.

For det tredje – og det er det sidste punkt, jeg skal nævne her – må det være således, at bedriftssundhedstjenesten sikres ret til indgreb og indsigt i produktionsprocessen.

Hvis disse krav ikke bliver opfyldt, så risikerer man en bedriftssundhedstjeneste, der fremfor at kæmpe for sundhed og sikkerhed for arbejderne reelt kommer til at koncentrere sig om at lappe på allerede opståede sygdomme, en bedriftssundhedstjeneste, der fremfor alt kommer til at tilsløre problemerne i stedet for at løse dem.

Vi ønsker som sagt gennem vores forslag at styrke nogle klare klasseinteresser, og vi mener, at vores forslag såvel som regeringens forslag ensidigt styrker én klasse, blot er der tale om, at vores forslag styrker arbejderklassen, mens regeringens forslag til syvende og sidst – selv om jeg ikke vil beskyldte arbejdsministeren for at have den hensigt – styrker arbejdsgegneres interesser.

Der var ikke i ordførernes gennemgang af forslagene den store interesse og slet ikke den store sympati for VS' forslag. Jeg skal da sige tak til de enkelte ordførere, som i et vist omfang var positivt indstillet. Det gælder hr. Bolvig, som nævnte, at der stod noget pænt i vores bemærkninger, som kunne bruges. Det gælder hr. Jørgen Jensen, som sagde noget om, at ånden i VS' forslag måske var meget

rimelig. Det gælder hr. Ole Henriksen, som talte om landinger. Nu ved jeg ikke, om det er bløde landinger, eller hvad det er for nogle landinger, men det var noget i retning af, at man kunne lande på det, VS havde foreslået. Den eneste ordfører, jeg kan takke fuldt ud, er besynderligt nok vores eget partis ordfører – men det er da også i orden.

Må jeg sige som en generel bemærkning til flere ordførere, der sagde, at VS i bemærkningerne ligesom har fremstillet arbejdsgiverne som værende nogle banditter m. v., at det har i hvert fald ikke været hensigten at gøre det. Det, der er tale om, er, at arbejdsgiverne naturligvis ligesom arbejderne bruger de forskellige instrumenter, de har, til at fremme deres interesser, og vi ser muligheden for, at arbejdsgivernes interesser kan fremmes igennem det instrument, der nu bliver lagt i hånden på dem.

Vi vil heller ikke, som andre var inde på, bl. a. hr. Melchior, sådan gå og nærmest dicke-dikke arbejdsgiverne og have mere eller mindre ondt af dem. Det er der ikke tale om at vi gør. Vi fremhæver de reelle forhold, som findes på arbejdspladserne i dag, og der ikke tale om nogen fanatisk overtro. Der er tale om, at vi fremsætter disse synspunkter på baggrund af en stillingtagen ud fra en analyse, der fortæller os noget om modsætningsforholdene i det kapitalistiske samfund.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil gerne, ikke mindst til de ordførere, der har holdt ud, sige tak for den positive modtagelse, som regeringens forslag har fået her i Folketinget ved førstebehandlingen. Jeg tror, at vi med vedtagelsen af dette forslag får lagt et fornuftigt grundlag for en rigtig udbygning af den medicinske betjening i forbindelse med kampen for et bedre arbejdsmiljø.

Jeg vil gerne til hr. Nauerby sige, at jeg tror, det var nyttigt, at hr. Nauerby slog fast, at fremskridtspartiet ikke direkte er imod et godt arbejdsmiljø på arbejdspladserne. Jeg tror, at det har bortvejret en tvivl hos mange om, at fremskridtspartiet altså ikke direkte er imod et godt arbejdsmiljø. Jeg forstod, at fremskridtspartiet var af den opfattelse, at et godt arbejdsmiljø ikke måtte tilvejebringes ved lov, det måtte ikke koste penge, og det måtte ikke berøre virksomhedernes drift.

[Arbejdsministeren]

Men hvis man kunne opfylde disse betingelser, havde man sådan set ikke noget imod, at arbejderne havde det godt ude på virksomhederne.

Jeg skal sige til hr. Nauerby, at jeg er klar over, at det er en bunden opgave. Til information for hr. Nauerby skal jeg dog sige, at når hr. Nauerby hævder, at det, der skal til, er ordninger, der hviler på aftaler indgået mellem arbejdere og arbejdsgivere, så har hr. Nauerby netop i regeringens forslag det, som efterlyses, nemlig et forslag, der hviler på enighed mellem parterne på arbejdsmarkedet.

Jeg vil gerne sige hr. Holm tak for, at man fra venstres side er parat til at gå ind i dette arbejde og også er parat til at medvirke til, at vi får opfyldt det, der lå i forliget omkring arbejdsmiljøloven i sin tid, nemlig at vi nu får sat § 13 i kraft og dermed giver startskudtet til en obligatorisk bedriftssundhedstjeneste i dansk erhvervsliv.

Jeg skal på det konkrete spørgsmål om, hvor mange der allerede har gennemgået eller i den nærmeste fremtid vil gennemgå de særlige § 9-uddannelser, sige, at så vidt det er oplyst over for mig, så vil op mod 20.000 mennesker allerede her til foråret have været igennem denne særlige uddannelse. Interessen ude omkring og tilfredsheden – selv om det er et meget begrænset uddannelsesstilbud, der gives – med disse kurser og disse uddannelsesmuligheder er meget stor. Der indløber daglig ønsker om etablering af nye kurser, og vi har i hundredvis af ønsker på nuværende tidspunkt om at etablere sådanne kurser.

Jeg kan ikke være helt enig med hr. Holm, når han sætter spørgsmålstegn ved, om det ikke går for hurtigt med bedriftssundhedstjenesten. Hvis vi skal være helt ærlige – og det er vi i vores normale nationale stolthed jo sjældent – så må vi nok indrømme, at med hensyn til bedriftssundhedstjeneste er Danmark et rent u-land, ikke alene i forhold til alle de øvrige nordiske lande, men også i forhold til de fleste af de øvrige europæiske lande. Vi er simpelt hen et direkte tilbagestående område. Op til nu har der kun været spredte frivillige bedriftssundhedstjenesteordninger, og der har været en uhyggeligt sparsom arbejdsmedicinsk betjening i arbejdstilsynets regie. Først med de personaleforøgelser, som er gennemført også med folketingets tilslutning af arbejdstilsynets arbejdsmedicin-

ske ekspertise, er der begyndt at ske fremskridt på dette område, og dette lovforslags gennemførelse vil også betyde, at vi tager et vigtigt skridt i den rigtige retning.

Min bekymring går på, at vi ikke kommer hurtigt nok i gang, men jeg synes, at vi trods alt kan være tilfredse med, at vi nu i hvert fald har konkret overblik over, hvad der skal ske på bedriftssundhedstjenesteområdet, efter hvilke retningslinjer det skal køre, og hvordan det vil udvikle sig i indeværende år og til næste år. Derefter vil proceduren – det er jo lovgivningens hovedprincip – være den, at branchesikkerhedsrådene, hvor arbejdsmarkedets parter inden for den enkelte branche er repræsenteret, får lejlighed til at vurdere spørgsmålet og udtale sig med henblik på en stillingtagen i arbejdsmiljørådet og derefter en indstilling til arbejdsministeren om, hvilken udbygningstakt der derudover skal være.

De brancher, der er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, og hvori jeg tror at ingen vil underkende, at der er et meget stort og meget veldokumenteret behov for, at der snarest etableres en bedriftssundhedstjeneste, er netop fundet frem af arbejdstilsynet på basis af det arbejde, der foregik i sin tid bl. a. i arbejdsmiljøgruppen. Det har været diskuteret og drøftet i arbejdsmiljørådet, og det er en enig indstilling. Altså både arbejdsgiverside og arbejderside har peget på disse brancher og denne udbygningstakt.

Jeg indrømmer blankt, at vi på et enkelt punkt har fraveget parternes indstilling, og jeg kunne ikke helt opfatte, om hr. Holm bebrejdede mig, at jeg på dette punkt ikke havde fulgt parternes indstilling. Det angår de økonomiske konsekvenser for det offentlige. Det er rigtigt, at parterne har peget på ønskeligheden af en driftstilskudsordning, hvor vi har foretrukket en etableringstilskudsordning. Jeg skal gerne give begrundelserne for, hvorfor vi har foretrukket dette og helt åbent ikke har fulgt parternes indstilling.

Det har vi for det første gjort for ikke at få stadige stigninger i de offentlige udgifter. Derudover har vi ment, at de begrænsede økonomiske ressourcer, der var til rådighed fra det offentliges side, skulle bruges til at få virksomhederne og brancherne til at overvinde startvanskelighederne, så man kunne komme i gang med arbejdet. Desuden har vi sagt, fordi vi har det samme hovedprincip som i arbejdsmiljøloven, at det i princippet

[Arbejdsministeren]

må være produktionen, der bærer omkostningerne, herunder også omkostningerne i forbindelse med arbejdsmiljøarbejdet.

Endelig kan vi ikke anerkende det synspunkt, at fordi en forbedret bedriftssundhedstjeneste på virksomhederne fører til lavere offentlige udgifter, så følger deraf en pligt for det offentlige til at give en blankoveksel til en meget stor forøgelse af det offentliges driftsudgifter. Tværtimod kunne man vende det på hovedet og sige, at hvis man skulle være konsekvent, så burde produktionen pålignes de meget store udgifter, som samfundet har afholdt og fortsat afholder i forbindelse med et dårligt arbejdsmiljø. Så langt har vi dog ikke kunnet gå, bl. a. af hensyn til erhvervslivets konkurrencemuligheder. Dette at det, fordi man nu selv begynder at dække en beskeden del af det offentliges udgifter i forbindelse med et dårligt arbejdsmiljø, skulle udløse offentlige tilskud, er en filosofi, som regeringen ikke umiddelbart har kunnet tilslutte sig. Jeg mener, at statsfinansielle og principielle grunde taler for, at vi undgår driftstilskud i denne forbindelse, men giver et starttilskud.

Hr. Ninn-Hansen refererede forhistorien til dette lovforslag, og jeg kan bekræfte den fremstilling, som hr. Ninn-Hansen gav af forhistorien. Jeg kan dog ikke bekræfte den konklusion, der blev draget i indlægget, nemlig at folketinget skal lovgive i detaljer om opbygningen af en bedriftssundhedstjeneste. Jeg skal erindre folketinget om, at man allerede har vedtaget § 13, der er en del af den gældende arbejdsmiljølov. Det eneste, man skal tage stilling til, er spørgsmålet om ikrafttrædelsestidspunktet. Grunden til, at folketinget ønskede et særligt ikrafttrædelsestidspunkt efter en senere beslutning her i tinget, var ikke, at man ville forlade det princip, der var bygget op i § 13, og som jo igen hvilede på en enig indstilling fra arbejdsmarkedets parter, men at man ville vide, hvad denne bemyndigelse ville blive brugt til rent konkret. Derfor har vi gjort så meget ud af i bemærkningerne at tilvejebringe den klarhed, det holdbare grundlag, der skal være.

Jeg er enig med hr. Ninn-Hansen og flere andre ordførere i, at det er vigtigt, at vi tager os tid til at gå i dybden med disse problemer, men jeg er ikke enig – det være også sagt til hr. Ole Henriksen – hvis man skulle nå til den konklusion, at dette spørgsmål ikke er af

hastende karakter. Det er i høj grad af hastende karakter. Det er ikke et studiekredsprojekt, vi har brug for. Det, vi har brug for, er en grundig fordybelse med henblik på at få truffet en så hurtig og så saglig beslutning som muligt.

Den konservative ordfører spurgte også, om folketinget har frihed til at træffe denne beslutning. Det følger jo alene af grundlovens bestemmelser, at folketinget har frihed til at træffe denne beslutning. Men jeg vil dog advare folketinget – og også det konservative folkeparti – imod at undervurdere den viden og den ekspertise, der findes såvel på arbejdsgiverside som på arbejderside med hensyn til arbejdsmiljøloven. Man må heller ikke underkende den positive indstilling, der findes fra organisationernes side med henblik på at sikre, at det, vi til sin tid bliver enige om, også er noget, der vil blive accepteret, vil blive forstået og vil blive efterlevet ude i det praktiske liv. Selvfølgelig er der ingen bindinger for folketingets arbejde. Vi gør efter regeringens opfattelse bare klogt i at lytte opmærksomt til de råd, der gives os fra arbejdsmarkedets parter, og hvor hele arbejdsmiljøloven er bygget op på det princip, at arbejdsmarkedets parter skal rådgive os på dette felt.

Til hr. Melchior vil jeg sige, at der bliver tid til at arbejde med tingene, selv om det selvfølgelig ville fremme arbejdet, at man gennemlæser forslaget. Det tror jeg alt andet lige vil være en fordel i arbejdet med forslaget. Jeg takker for hr. Melchiors positive grundholdning til arbejdsmiljøproblemer og til dette forslag om en bedriftssundhedstjeneste.

Hr. Ole Henriksen siger, at der er mange spørgsmål. Ja, der er mange spørgsmål, og jeg håber, at vi kan få disse spørgsmål afklaret under udvalgsarbejdet, men jeg advarer, hvad også andre, bl. a. den kommunistiske ordfører, var inde på, imod, at vi tøver for længe, at vi trækker disse ting i langdrag. Det er vigtigt, at der nu sker noget på området.

Hr. Ole Henriksen siger, at man kunne ønske sig, at lovforslaget var mere positivt over for de ansatte. Dertil vil jeg bare sige, at jeg opfatter dette lovforslag som værende meget positivt over for de ansatte. Det er deres helbred og deres sundhed, dette lovforslag tager sigte på. Det er udtrykkelig et for-

[Arbejdsministeren]

mål både i den almindelige arbejdsmiljølv og ved administrationen af § 13, altså om opbygningen af den obligatoriske bedriftssundhedstjeneste, at denne bedriftssundhedstjeneste, at sikkerhedsarbejdet skal foregå i den interne sikkerhedsorganisation, hvor arbejdere og funktionærer har en afgørende indflydelse.

Med hensyn til udvælgelsen af brancher kan jeg være enig med hr. Ole Henriksen i det værdifulde i, at også landtransporten, navnlig langturschauffører osv., kommer ind under en bedriftssundhedstjeneste. Men vi har skullet vælge, og de brancher, der nu er udvalgt i forslaget, er dem, som sagkyndige og arbejdsmarkedets parter har ment var de rigtige at starte med.

Så omtalte hr. Ole Henriksen og senere også venstresocialisternes ordfører spørgsmålet om tavshedspligt. Jeg vil gerne understrege, at bedriftssundhedstjenesten ifølge lovforslagets bemærkninger har tavshedspligt. Der står i bemærkningerne:

»Ligeledes vil BST have tavshedspligt, hvor det drejer sig om personlige oplysninger om den enkelte ansatte. Denne tavshedspligt gælder såvel i forhold til arbejderne og deres faglige organisationer som i forhold til arbejdsgiverne, medmindre den ansattes samtykke foreligger til videregivelse af oplysningerne.«

Det er et meget fundamentalt princip for bedriftssundhedstjenesten, at der skal være denne absolutte tavshedspligt, og det indskræpes her i bemærkningerne. Det ligger efter vor opfattelse også i den almindelige lægelovgivning, og jeg er orienteret om, at lægerne vil lægge afgørende vægt på i deres forhandlinger med arbejdsgiverne, at det klart kommer til at fremgå af de overenskomster, der skal indgås, at der findes en sådan skærpet tavshedspligt.

Men tavshedspligten må selvfølgelig ikke føres så langt, at man ingenting må undersøge og man ikke må fortælle de ansatte noget som helst. Jeg kan slet ikke forestille mig, hvordan vi kan have en bedriftssundhedstjeneste, uden at der også skal være mulighed for lægeundersøgelser, og jeg kan slet ikke forestille mig, hvad formålet med en bedriftssundhedstjeneste skulle være, hvis ikke man gav mennesker, som virkelig ville tage skade af at arbejde på den pågældende arbejdsplads, en chance for at undgå at pådrage sig

disse skader. Men det skal ikke være et led i virksomhedens almindelige personalepolitik, og vi har udtrykkelig understreget, at fraværskontrollen ikke skal ligge i bedriftssundhedstjenesten.

Hr. Ole Henriksen var inde på, at denne lovgivning skulle være stærkt påvirket af Lægeforeningens interesser, fordi der er sat begrænsninger for, hvilke behandlende funktioner bedriftssundhedstjenesten kan have. Jeg vil gerne understrege, at det ikke er Lægeforeningens synspunkter, der her går igen. Det er først og fremmest hensynet til, at bedriftssundhedstjenesten, med de sparsomme ressourcer, der vil være til rådighed, ikke bliver en – undskyld udtrykket – plasterfabrik, som tager sig af mindre skader ude på virksomhederne og har en masse behandlinger af enkelte medarbejdere.

Hensigten med bedriftssundhedstjenesten er netop at sikre en forebyggende indsats, at gøre opmærksom på problemerne, at prøve at løse problemerne ved ændringer i produktionstilrettelæggelse, i oplysninger, i omflytning af personalet inden for virksomhedernes rammer osv. Det er altså denne forebyggende indsats, der er den afgørende, ikke den behandlende, men det er dog udtrykkelig understreget, at dér, hvor behandlingen af sygdomsproblemerne skal klares arbejdsmiljømæssigt, kan bedriftssundhedstjenesten også have behandlende funktioner.

Jeg vil gerne sige hr. Bolvig tak for den positive holdning til forslaget. Det er rigtigt, at vi tænker os, at der skal være mulighed for kommunale, frivillige ordninger, og jeg overvejer, om vi har brug for en egentlig hjemmel i loven, altså en egentlig lovbestemmelse om dette spørgsmål. I den forbindelse vil det nok for mig være noget afgørende, at de frivillige ordninger kommer til at følge de samme retningslinjer som dem, der er stillet op for de obligatoriske ordninger.

Jeg skal takke hr. Honoré for hans positive indlæg, og det samme gælder hr. Ib Christensen, med hvem jeg kun var uenig om én ting, nemlig dette, at arbejdstilsynet skulle kunne afskedige læger for ligesom at kunne finansiere bedriftssundhedstjenesten. Jeg havde nær sagt: hvilke læger skulle det være? Vi har jo praktisk taget ikke fået ansat nogen endnu. Et af problemerne for arbejdstilsynet har jo netop været, at man ikke har haft lægelig arbejdskraft. Men bortset fra denne ene

[Arbejdsministeren]

bemærkning mener jeg at alle de synspunkter, hr. Ib Christensen fremførte, var – så vidt jeg kunne opfatte det – meget positive over for den grundlæggende tankegang, der er nedfældet i forslaget.

Venstresocialisternes ordfører må undskylde mig, at jeg ikke går ind i en større fodboldkamp omkring hans mange og højst interessante spørgsmål. Jeg skal nøjes med at tage de mere konkrete problemer, der rejses i indlægget.

Spørgsmålene om tavshedspligten har jeg besvaret. Der vil være tale om en fuldstændig ubetinget tavshedspligt med hensyn til bedriftssundhedstjenestens arbejde.

Der bliver spurgt om, hvorfor teknikerne ikke er med. Ja, vi har netop peget på – det nævnes, så vidt jeg huser, også i bemærkningerne, i hvert fald nævnes det i den embedsmandsbetænkning, der ligger forud – at det nok vil være rimeligt at inddrage andre personalekategorier end dem, der er nævnt, altså læger, sygeplejersker, fysio- og ergoterapeuter, i bedriftssundhedstjenestens arbejde, men at det, der nu stilles op, er de minimumskrav, der skal opfyldes for en bedriftssundhedstjeneste. I takt med udviklingen vil vi kunne inddrage andre teknikergrupper. Jeg tror, hr. Tyroll har ret i, at det kan være rimeligt at udbygge med andre teknikergrupper senere. Jeg skal dog i den forbindelse understrege, at der jo er fuld adgang for arbejdstilsynets teknikere, idet bedriftssundhedstjenesten bliver en del af det almindelige sikkerhedsarbejde i tilslutning til sikkerhedsorganisationen ude på virksomhederne.

Til hr. Jørgen Jensen skal jeg kun sige, at jeg er enig med ham i, at det er vigtigt, at der blandt de ansatte, blandt lønmodtagerne, skabes tillid til bedriftssundhedstjenesten i virksomhederne. Jeg skal også sige til hr. Jørgen Jensen, at jeg såmænd ikke tror, at det vigtigste er at få stillet en masse ændringsforslag herinde i folketinget, selv om man ikke skal underkende den arbejdssterapi, der kan ligge i det. Jeg tror, at det afgørende er det arbejde, der foregår ude omkring med bedriftssundhedstjenesten, ikke alene når den etableres, men også med hensyn til sikkerhedsorganisationernes samarbejde, når den er etableret, i branchesikkerhedsrådene, i arbejdsmiljørådet osv.

Fagbevægelsen har brug for en aktiv og levende debat blandt medlemmerne, således

at denne bedriftssundhedstjeneste og andre initiativer på arbejdsmiljøfronten kommer de ansatte til gode. Jeg tror især, at det er det, der er brug for nu. Og jeg tror, at det er meget vigtigt, at vi i denne sag, i hvert fald for så vidt angår den seriøse del af arbejderpartierne, prøver at samle os om at gennemføre en fælles indsats, således at man ikke får disse overflødige polemiske situationer, men at man samler sig om at gøre et arbejde, ligesom vi håber, at arbejdsgiverne, som i mange tilfælde er meget positive over for arbejdsmiljøspørgsmål, også fortsat vil yde deres indsats til skabelsen af et bedre arbejdsmiljø.

Jeg skal af hensyn til det fremskredne tidspunkt undlade at kommentere hr. Kurt Hansens sidste indlæg.

Holm (V):

Jeg skal heller ikke trække debatten ret meget længere, men dog lige komme med et par kommentarer.

Jeg bemærkede mig arbejdsministerens ord om, at der med hensyn til den frivillige BST-ordning skulle gælde de samme regler som for den obligatoriske ordning, men det er just ikke det, der står i bemærkningerne.

Arbejdsministerens argumentation om behovet for en bedriftssundhedstjeneste vedrørte ikke det, jeg berørte i mit indlæg. Det drejede sig om spørgsmålet om det betimelige i at lave en rolig indkøring for at få det til at virke som et integreret led af den enkelte virksomheds organisation. Det, vi var enige om under baggrundsarbejdet, under udarbejdelsen af arbejdsmiljøloven og den betænkning, der blev afgivet, var sigtet med bedriftssundhedstjenesten. Der vil jeg godt – måske lidt polemisk – sige, at det jo ikke er min skyld, at det først er nu, vi behandler bedriftssundhedstjenesten.

Endelig var der nogle spørgsmål, som jeg ikke fik svar på. Det kan vi så komme tilbage til i udvalget, men jeg vil dog godt høre med hensyn til § 13, hvor langt arbejdsministeren mener at man skal gå med bedriftssundhedstjenesten, hvor mange brancher, fagområder, virksomhedstyper der skal med under bedriftssundhedstjenesten.

Ib Christensen (DR):

Jeg sagde ikke, må jeg sige til arbejdsministeren, at man måske skulle afskedige nogle

[Ib Christensen]

af lægerne i arbejdstilsynet. Jeg er godt klar over, at man kun har meget få. Det, jeg stillede et spørgsmålstegn ved, var, om man måske kunne undvære nogle af de læger, man har planlagt at ansætte i arbejdstilsynet, idet det forekommer mig, at der kan være nogle afgrænsningsproblemer med hensyn til bedriftssundhedstjenesten og arbejdstilsynets lægevirksomhed. Men alt det kan vi jo drøfte nærmere i udvalget.

Tyroll (VS):

Jeg må sig til arbejdsministeren, at det nu ikke var for at komme ind i en fodboldkamp, at jeg begyndte at stille nogle spørgsmål. Det kunne vi måske finde ud af en anden gang. Lige her drejer det sig om ret alvorlige problemer for en række arbejdere ude på arbejdspladserne, hvor det er et spørgsmål om, hvad der ligger i begrebet »personlige oplysninger«, som nævnes i bemærkningerne. Det mener vi skulle defineres nærmere. Det er ikke et spørgsmål om en fodboldkamp eller bolde, der triller, eller hvad det kan være, det er et spørgsmål om at sikre den tilstrækkelige beskyttelse. Vi mener ikke, at det er tilstrækkeligt defineret, det, der foreslås her.

Vi mener heller ikke, at tavshedspligten er tilstrækkeligt defineret, og hvordan det kunne tænkes, at personalet i bedriftssundhedstjenesten i øvrigt kunne komme til at optræde. Derfor nævnte jeg en række eksempler: spørgsmålet om, i hvor høj grad man kunne komme med generelle kommentarer om sundhedstilstanden hos ansøgere til job i virksomheden, spørgsmålet, om der direkte kunne være karaktergivning på de ansøgninger, som blev videregivet til arbejdsgiverne eller personalechefen, spørgsmålet, om bedriftssundhedspersonalet måske direkte kunne tænkes at blive sat i stand til at foretage den sortering, så nogle af ansøgningerne ikke kom videre til personalechefen. Det mener jeg er ret væsentlige spørgsmål at få belyst.

Når man ikke vil gå ind på den løsning, som vi anviser, nemlig at det er arbejderklassen og dens organisationer, der skal føre kontrol med denne bedriftssundhedstjeneste, så må man nødvendigvis komme med klare anvisninger på, hvordan man vil gardere sig imod, at der sker sådan nogle ting som dem, jeg nævner her.

Det fremgår af ministerens kommentarer, at det, der åbenbart er det helt gode ved dette forslag, er, at det er forudsat, at arbejdet med bedriftssundhedstjenesten skal foregå i et nært samarbejde med den interne sikkerhedsorganisation. Javel, men nu ved vi, at denne sikkerhedsorganisation også har repræsentanter for begge parter. Vi ved også, at det, der kan foretages herfra, det er indstillinger, det er råd til arbejdsgiveren, men det er arbejdsgiveren, der fuldstændig bestemmer – som også den konservative ordfører har været inde på – hvad der skal ske på grundlag af den rådgivning. Det vil sige, at det i sidste instans er arbejdsgiveren, der bestemmer – selvfølgelig ud fra sine økonomiske interesser – med hvilket indhold dette bedriftssundhedstjenestearbejde bliver gennemført. Her er det, vi godt vil have noget mere besked på, hvordan der sikres en større indflydelse fra arbejdernes side.

Der er derudover tale om, at der er en lang række virksomheder, hvor der ikke er oprettet disse sikkerhedsorganisationer. Det er ikke, fordi de har været til nogen særlig stor hjælp alt for mange steder, men der er en del virksomheder, som end ikke har disse sikkerhedsorganisationer. Så vidt jeg har forstået, så er man ikke i arbejdsministeriet klar over, hvor mange det nøjagtigt drejer sig om. Selv nogle virksomheder, for hvem der foreligger et direkte lovpåbud om, at de skal have disse organisationer, har dem ikke, men man er ikke helt klar over, hvem det drejer sig om. Det giver en hel del usikkerhed omkring det, som man opfatter som det meget afgørende i regeringens forslag. Det kunne måske også lægge op til, at man gik ind i nogle overvejelser i retning af måske at lade noget af ånden i VS' forslag komme med ind i behandlingen.

Da min tid er ved at udløbe igen, skal jeg sige, at det er da ikke sådan, at vi ikke vil gå ind i en positiv udvalgsbehandling; men vi regner så sandelig med, at nogle af de spørgsmål, vi stiller her, kan blive belyst i udvalgsbehandlingen. Jeg kan ikke på indværende tidspunkt sige, at VS vil gå helt og fuldt ind for det forslag, der ligger fra regeringens side, på ingen måde, for der er så mange punkter, der stadig væk mangler at blive belyst i det, der foreligger fra regeringens side.

[Tyrol]

Med hensyn til økonomien i dette mener vi ikke, det er nødvendigt at give disse tilskud til oprettelse af bedriftssundhedstjeneste. Der kan faktisk forudses at blive en ret god indtjening for virksomhederne på oprettelse af bedriftssundhedstjeneste. På grund af manglende sygefravær osv. vil der være et langt større antal arbejdstimer. Det siger alle erfaringer fra andre bedriftssundhedstjenester – på trods af de skavanker, de har haft. Derfor kan vi ikke se, at der skulle ligge nogen begrundelse for, at man skal give statstilskud til oprettelse af disse bedriftssundhedstjenester.

Jeg er enig, når ministeren siger, at Danmark er et u-land på dette område, men det er bl. a. arbejdsgivernes skyld, fordi de ikke har gjort tilstrækkeligt ved det – på trods af at der er så mange, der har været inde på, at der skulle være en interesse hos arbejdsgiverne. Vi er et u-land på dette område, men vi mener, at disse ting skal gennemføres ved at komme med et pålæg til arbejdsgiverne om hurtigst muligt at få disse ting bragt i overvejelse – og med en hurtigere udbygningstakt end det, der er lagt op til, og så under arbejderkontrol.

Kurt Hansen (VS):

Jeg ved ikke, om arbejdsministeren er ved at udvikle sit ministersnit i den retning, at han undlader at svare, når der bliver rejst spørgsmål til ham. Jeg har bemærket, at det ikke er første gang, ministeren ikke ønsker at svare på de spørgsmål, som bl. a. jeg har stillet. Jeg vender tilbage til det i udvalget; så kan vi bore videre i det. For der bliver i hvert fald boret i det, så meget kan jeg love ministeren.

Man må nærmest tolke ministerens seneste udtalelser sådan, at nu må de seriøse arbejderpartier – dem, der er virkelig gik ind i et samarbejde omkring arbejdsgivernes ønsker – også tage og samarbejde; det var direkte henvendt til hr. Jørgen Jensen. Nu må vi jo se, om der kan etableres nogle alliancer mellem på den ene side regeringen og på den anden side DKP og så arbejdsgiverne. Det er beklageligt, synes jeg, at der ikke er taget afstand fra den form for udtalelser fra DKPs side med det samme. Lad det ligge.

Når vi har kørt så meget på helbreds-kontrolundersøgelserne og ansættelsesundersø-

gelserne, så hænger det sammen med de informationer, vi har fra udlandet, men det hænger også sammen med helt konkrete oplysninger, som vi bl. a. har fået fra møder rundt omkring, hvor vi har diskuteret de spørgsmål. Bl. a. deltog jeg i et møde ude i Folkets Hus, som var arrangeret af aktionsgruppen Arbejdere og Akademikere, netop omkring indførelsen af en bedriftssundhedstjeneste, et møde, hvor arbejdsministeren også skulle have deltaget, men hvor han optrådte for alverdens befolkning, havde jeg nær sagt, i hvert fald hele Danmarks befolkning, i fjernsynet – uden at han i øvrigt havde fundet det rimeligt at sende en substitut, som kunne fortælle, hvordan det lå med regeringens og socialdemokratiets tanker og planer på dette område.

På dette møde skete der noget helt uventet. Der skete det, at bedriftslægen fra SAS, sådan 10 minutter før vi var ved at afslutte, pludselig bad om ordet og fortalte meget levende, malende og ikke mindst meget konkret, hvordan man ude på SAS ordnede problemerne omkring ansættelsesforholdene. Der var det nemlig lægen, der gik ind direkte, førend ansøgningerne gik til arbejdsgiverne. Der havde lægen direkte adgang til at fyre folkene eller nægte dem ansættelse. Det er mindst lige så farligt som det, der kan ligg i en kommunikation imellem på den ene side bedriftslægen og på den anden side arbejdsgiveren. Hvordan sikrer vi os reelt imod, at bedriftslægen bliver indskudt som en arbejdsgiverforpost? Det ville jeg godt have et svar på, hvis det ministerielle snit og det fremskredne tidspunkt skulle tillade noget sådant.

Vi vil altså stadig væk fortsætte vores arbejde omkring arbejdsmiljøproblemerne ud fra en anden målsætning, ud fra nogle andre principper end dem, der er lagt op her i regeringens forslag. Vi synes, det er i orden, at der bliver indført denne bedriftssundhedstjeneste. Vi synes, det er i orden, der bliver indført helbreds-kontrolundersøgelser m. v. Men vi vil følge ét princip, som bl. a. blev slået fast af Carl Madsen på et tidspunkt: tillid, det kan være godt, men kontrol er nu engang bedre.

Arbejdsministeren (Auken):

[Arbejdsministeren]

Jeg skal kun sige til hr. Holm, at det er regeringens agt under udvalgsarbejdet at tage drøftelsen op omkring spørgsmålet om at skabe samme regler for frivillige ordninger som for obligatoriske ordninger. Hvis dette ikke fremgår så klart af bemærkningerne til lovforslaget, som man kunne ønske sig, så skyldes det, at der jo kan ske ting og sager mellem et lovforslags fremsættelse og dets behandling her i folketinget. Dette være sagt af hensyn til den historiske forskning.

Med hensyn til lovens § 13: hvis hr. Holm læser § 13, vil han kunne se svaret på sit spørgsmål. Det er ikke forudset, at alle skal kunne inddrages under en obligatorisk bedriftssundhedstjeneste. Der tales om, at de virksomheder, hvor hensynet til de ansattes sikkerhed og sundhed tilsiger det osv., kan arbejdsministeren pålægge at oprette en bedriftssundhedstjeneste. Vores system er netop bygget sådan op, at vi konsulterer arbejdsmarkedets parter, og der kommer indstillinger både fra branchesikkerhedsråd og arbejdsmiljøråd, forinden der sker en anvendelse af denne bemyndigelse, som vi nu ønsker sat i kraft.

I anledning af hr. Ib Christensens bemærkninger om, at vi så skulle kunne spare dem, som vi er ved at ansætte, er jeg ked af at måtte sige, at da vi ikke har nogen endnu – eller kun har ganske få – og da vi kun har fået bevilget ganske få yderligere, så vil det stadig væk være lidt af en katastrofe, om vi skulle spare dem.

I det hele taget er det vores opfattelse, at hvis der skal være et fornuftigt samarbejde mellem arbejdstilsyn, sikkerhedsorganisationsarbejde og den bedriftssundhedstjeneste, der skal opbygges i tilslutning til sikkerhedsorganisationen, så er det vigtigt, at arbejdstilsynet råder over den fornødne arbejdsmedicinske ekspertise.

Jeg vil gerne sige til hr. Tyroll, at vi selvfølgelig gerne vil præcisere de enkelte udtryk, som er anvendt i bemærkningerne, i forbindelse med udvalgsarbejdet. Jeg mener altså ikke, at teksten er så uklar, som hr. Tyroll giver indtryk af her. Når der tales om personlige oplysninger, så er meningen i hvert fald den, at helbredsoplysninger om den enkelte ikke kan viderebringes uden hans tilladelse, heller ikke til sikkerhedsorganisationen eller hans kolleger på arbejdspladsen.

Til hr. Kurt Hansen vil jeg sige, at jeg har prøvet at besvare alle de konkrete spørgsmål. Det, jeg ikke ville gå ind i, var spørgsmålet, om vi med vores forslag ikke ønskede at styrke kapitalistklassen på arbejderklassens bekostning osv. Jeg må indrømme, at den diskussion – hvor interessant og fascinerende for ikke at sige eksotisk den kan være – synes jeg ikke der var nogen grund til at trætte folketinget med på nuværende tidspunkt.

Endelig skal jeg sige om bedriftssundhedstjenesten inden for SAS, at den kan man ikke bruge som eksempel i forbindelse med dette lovforslag. SAS' bedriftssundhedstjeneste er ikke, så vidt jeg er orienteret, opbygget efter de principper og de regler, der er nedfældet i regeringens lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Markedsudvalget har afgivet:

Betænkning over forslag til folketingsbeslutning om en EF-hvidbog. (Beslutningsforslag nr. B 4).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 15. februar kl. 11.00.

Angående dagsordenen henviste fjerde næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i de to næste uger henviste fjerde næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.50
